

# MARIBORSKI VEČERNIK „JUTRA“

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2455  
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 18. uri / Velja mesečno prejemnik  
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglas po ceniku / Oglase  
sprejema tudi oglasni oddelak „Jutra“ v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.409

Cena 1 Din

## Sporazum med Dollfussom in Starhembergom Zakulisni boj za oblast v novi Avstriji

Avstrijske notranje razmere so se zadnje mesece razvijale tako, da je dobival hajmver vedno več moči in oblasti. Njegovim voditeljem se je posrečilo ustvariti pri Dollfussu prepričanje, da brez njih in njihovih organizacij sploh ne more vladati in izvajati svojih načrtov. Čimbolj je hajmver pridobival pozicije v vodstvu Avstrije, tembolj je to tudi postajalo res. **Zakon med Dollfussom in hajmverom je danes že neločljiv, iz vlade bi dosti lažje izpadli Dollfuss in njegovi, kakor pa hajmverovci.** Med tem so se pa pojavili v vodstvu hajmvera ostri spori, zlasti med glavnima voditeljema, knezom Starhembergom in podkancelarjem majorjem Feyem. Major Fey, ki je prišel svoječasno v vladu kot Starhembegov mandatar, da pripravi teren za več ali manj popolno zavlada-tje hajmvera, se je na podkancelarsko mesto tako prilepil, da mu nikakor ne bi bilo prijetno, odstopiti sedaj ali pozneje to svojo pozicijo knezu Starhembergu ali komu drugemu. Skratka, major Fey je pričel ugibati, kako bi kneza Starhemberga sploh odrinil in ostal sam ne samo v vladi, ampak tudi v hajmveru.

Tih boj, ki se je bil zadnje tedne za kulisami avstrijske visoke politike, je zahteval vedno bolj in bolj razčiščenja. S spretnimi manevri se je knezu Starhembergu posrečilo prekrizati Feyu račune, tako da je bil kancelar Dollfuss pri siljen iskati tudi pri Starhembergu sporazuma, ne samo pri Feyu. Šlo je v prvi vrsti za to, ali naj ostane Dollfuss vrhovni voditelj Avstrije, ali naj oblast monopolizira hajmver. Pri tem je bilo najakutnejše vprašanje unifikacije vladnih bojnih formacij in vladnih skupin. Kancelar dr. Dollfuss je, zavedajoč se nevarnosti zase, zahteval najodločnejše, da se tudi hajmver strne z njegovo Domovinsko fronto in se v njej potopi. Hajmverovci so pa nasprotno trdovratno vztrajali na svojem stališču, da mora hajmver ostati samostojno gibanje pod sedanjim vodstvom, ki naj tvori drugi del oblasti v Avstriji. Po tej njihovi zahtevi bi vladal nekakšen dualizem; na eni strani bi tvorili vlado Dollfuss in njegovi krščanski socialci z Domovinsko fronto in lastnimi bojnimi oddelki v ozadju, na drugi pa knez Starhemberg in major Fey s hajmverovci. Tak dualizem bi nedvomno slabil celotni režim in njegovo akcijo. Pri hajmveru je bil v tem oziru najupornejši mož major Fey; on je odločno zahteval tak dualizem.

Spor med knezom Starhembergom in podkancelarjem majorjem Feyem je zato spretno izkoristil kancelar dr. Doll-

fuss za uresničenje svoje volje. V ta namen se je za Feyevim hrbtom približal knezu Starhembergu in se pričel z njim pogajati o strnitvi vseh vladnih formacij in organizacij v enotno Domovinsko fronto, kateri bi stal na čelu dr. Dollfuss kot avstrijski »Führer«, dočim bi bil knez Starhemberg njegov stalni namestnik ali podvoditelj. Knez Starhemberg se je, očitno iz strahu pred Feyem, na posled vdal in kancelar Dollfuss je v nedeljo popoldne povedal štajerskim katoliškim kmetom na graškem dirkališču da se je prejšnji dan, t. j. v soboto popolnoma sporazumel z voditeljem hajmvera knezom Starhembergom zaradi nadaljnj ureditve Avstrije in njene vlade. To pomeni, da je major Fey končno izigran. Sicer so nam pa to potrdili tudi druge vesti, dobljene neposredno v Dunaju, po katerih je podkancelar silno ogorčen, se v soboto ni hotel udeležiti seje ministrskega sveta in sploh ni prišel v svoj urad. Po teh vesteh zameri Dollfussu najbolj to, da se je sporazumel s Starhembergom sedaj, ko je on, Fey, le s svojo silo in spretnostjo rešil Avstrijo pred marksisti in odločil državljansko vojno v korist režima. Knez Starhemberg je pa odpotoval v soboto, takoj po sklenjenem sporazumu, v Rim, da poroča Mussoliniju in dobi odobritev za novi aranžman.

Če se torej nič ne spremeni in bo tudi Mussolini odobril sporazum, smemo pričakovati v prihodnjih dneh več važnih sprememb v avstrijski vladi in sploh v notranjem položaju. Brez dvoma je, da bo v tem primeru vstopil knez Starhemberg v Dollfussovo vlado, samo to še ni jasno, ali bo zamenjal majorja Feyja kot podkancelar, ali bo dobil kako drugo važno ministrstvo. Najbolj verjetno je, da bo kot Dollfussov stalni namestnik v vodstvu vladnih skupin postal tudi njegov stalni namestnik v vladi. V tem primeru bo postal major Fey, če se bo vdal in se sprijaznil s položajem, resorni minister, drugače bo pa iz vlade sploh izpadel in morda izgubil sploh vsako mesto. Na vsak način se bo pa položaj razbistril še tekom tega meseca, ker hoče kancelar dr. Dollfuss dne 1. maja na vsak način razglasiti in uveljaviti novo stanovsko ustavo Avstrije. Naj se pa zgodi že kakorkoli, boj med hajmverom in Dollfussom s tem še ne bo končan; knez Starhemberg, ki se je zaenkrat pač vdal, bo skušal prej ali slej izpodrinuti tudi Dollfussa in sam zavzeti njegovo mesto avstrijskega »voditelja«. Da bi se stalno zadovoljil z drugim mestom, je zelo zelo malo verjetno.

## Misija Bogoljuba Jevtića v Ankari

**Naš zunanji minister je bil včeraj v Bolgariji, danes pa je prispel v Carigrad — Pritegnitev Bolgarije k balkanski politiki sporazuma**

CARIGRAD, 17. aprila. Jugoslovanski zunanji minister Bogoljub Jevtić je prispel včeraj v Bolgarijo, kjer je bil povsod navdušeno in pristrčno sprejet. Glavni sprejem je bil na kolodvoru v Sofiji, kjer so ga pozdravili zaopniki vlade in drugih oblasti, diplomati, novinarji in množice ljudstva. Vav tako je bil navdušeno sprejet tudi na vseh postajah, na katerih se je avil vlak, s katerim je potoval. En pristrčno je bil Jevtić sprejet tudi meji Turčije in v Carigradu samemu si bolgarski in turški listi pišejo obirno o njegovem potovanju v Ankaru in namenih tega potovanja. V prvi vrsti gre za razširjenje balkanskega pakta. S strani Jugoslavije in zlasti Francije se je poizkusilo vse, da se odstrani osamelost Bolgarije in ustvari širši balkanski sporazum. O tem se je razpravljalo na nešteti sestankih diplo-

matov. Zakaj se Bolgarija ni hotela pridružiti, je znano zlasti iz pojasnila Mušanova v Parizu. Sedaj se je pa našel nov modus za sklenitev pakta o nenapadanju med Bolgarijo in podpisnicami balkanskega pakta, Jugoslavijo, Romunijo, Grčijo in Turčijo. V tem paktu ne bo nobene klavzule niti o ohranitvi sedanjega stanja niti ne o viziji. S tem se Bolgariji ne bo treba bati preči pravnim posledicam člena 19 statuta Društva narodov. Romunija in Turčija sta ta načrt baje že odobrili in loga ministra Jevtića je, da pridobi sodelovanje še Turčijo. Jevtićeva mislija obstoja torej v glavnem v posredovanju med Sofijo in Ankaru. V Carigrad je prispel Jevtić danes ob 10.30. Popoldne ob 18.50 bo odpotoval iz Hajdarpashe v Ankaru, kamor bo prispel jutri ob 9.50. Vrnil se bo v petek ob 19.05 z ankarskega kolodvora.

## Starhemberg v avdienci pri Mussoliniju

**MAJOR FEY BO MORAL OSTOPITI SVOJE MESTO STARHEMBERGU. SPREJEM NOVIH OROŽNIKOV.**

DUNAJ, 17. aprila. Knez Starhemberg je že v soboto zvečer odpotoval v Rim in je bil včeraj dopoldne v avdienci pri Mussoliniju. Politični krogi menijo, da sta Starhemberg in Mussolini razpravljala o raznih političnih in gospodarskih vprašanjih. Starhembegov obisk pri Mussoliniju je v toliko važen, ker bo po popolnem sporazumu med Starhembergom in Dollfussom vrhovni vodja hajmvera stopil v vlado. To vprašanje je pa toliko resno, ker nastaja vprašanje, kaj bo z majorjem Feyem, ki je sedaj podkancelar, a želi na njegovo mesto priti

Starhemberg sam. Neki politični krogi trdijo celo, da je Starhemberg samo zaradi tega za nekaj časa odpotoval iz Avstrije, da bi lažje Dollfuss obračunal s Feyem, ki mu pomenja vojno ministrstvo. DUNAJ, 17. aprila. Vključ združiti vseh bolnih organizacij in vodstev, ki jo je dosegel kancelar Dollfuss, ni avstrijska vlada tako optimistična kakor jo nekateri slikajo. To se najbolje vidi iz tega, da je sedaj razpisala natečaj za veliko število orožnikov, ki bodo razdeljeni na razna mesta v Avstriji. Prednost za sprejem imajo samo člani bojnih organizacij.

## Trocki imel Chautempsovo dovoljenje

PARIZ, 17. aprila. Bivanje Leva Trockega v bližini Pariza je sedaj pojasnjeno. Dovoljenje za to mu je dal bivši notranji minister Chautemps, in sicer tajno, ne da bi za to izvedela javnost. Celotno nižje policijske oblasti za to dovoljenje niso vedele, kar je tudi povzročilo sedanje odkritje. To je povzročilo v desničarski javnosti novo silno ogorčenje. Kakor se danes zatrjuje, je Trockij že zapustil svoje skrivališče in odpotoval neznanokam, vendar se uradno to niti ne potrjuje niti ne zanika.

## Francija neomajna

PARIZ, 17. aprila. Nova francoska nota ne bo poslana Angliji pred koncem tega tedna. Nekateri politični krogi menijo, da Francija pod nobenim pogojem ne misli na znižanje svoje oborožitve in da tudi ne bo dovolila, da bi se Nemčija ponovno oborožila. Govori se tudi, da bo po obisku Barthouja v Varšavi in Pragi konec kolebanja francoske zunanje politike, ki bo zavzela trdno ravno smer v vseh vprašanjih.

## VROČINA PO VSEJ EVROPI

DUNAJ, 17. aprila. Iz Berlina poročajo o valu vročine. Tamkaj znaša temperatura 28 stopinj C, na Dunaju 25, v Gradcu pa 22. Kakor poročajo skoraj vse meteorološke postaje, je zajel vso Evropo nenavadno topla val.

## PAPEN POSLANIK V RIMU?

RIM, 17. aprila. Konflikt med Vatikanom in Nemčijo je vedno ostrejši. Papež ne samo ni hotel sprejeti Papena, odklonil je celo tudi sprejem nemškega delegata za sklenitev konkordata dr. Gutmanna. Govori se, da bo postal Papen poslanik pri Kvirinalu.

## MUŠANOV V LONDONU

LONDON, 17. aprila. Bolgarski zunanji minister Mušanov je obiskal včeraj dopoldne Macdonalda in državnega tajnika v zunanjem ministrstvu sira Simona. Popoldne pa se je pričel pogajati z angleškimi lastniki bolgarskih zadolžnic.

## AMERIŠKI NENAPADALNI PAKT

WASHINGTON, 17. aprila. Ameriška vlada je obvestila argentinskega zunanjega ministra Glamasa, da bo podpisala panameriški pakt o nenapadanju, ki je bil izdelan na panameriški konferenci v Montevideu. Pakt bo podpisan v Buenos Airesu.

## VITO MUSSOLINI NA DUNAJU

DUNAJ, 17. aprila. Semkaj je prispel urednik dnevnika »Popolo d'Italia« Vito Mussolini, nečak predsednika Mussolinija. V nekem privatnem razgovoru je izjavil, da se bosta Avstrija in Madžarska kmalu prepričali, kako velike koristi bosta imeli od rimskega pakta.

## BREZPOSELNOŠT V ITALIJI

RIM, 17. aprila. Po službenih podatkih je v Italiji 1 milijon 56.832 brezposelnih, od teh 240.000 žensk.

## Preusmeritev albanske politike

**POTOVANJE AHMEDA ZOGA V ŠVIC O IN FRANCIJO. ZBLIŽEVANJE Z JUGOSLAVIJO IN ODDALJEVANJE OD ITALIJE.**

PARIZ, 17. aprila. Kakor poroča »Notre Temps« iz Tirane, namerava albanski kralj Ahmed Zogu v kratkem odpotovati v Švicu in Francijo in bo to potovanje za nadaljnjo politiko Albanije velikega pomena. To dokazuje tudi to, da so se zadnje čase simpatije Albanije do sosedne Jugoslavije zelo povečale. Albanska vlada se pripravlja na likvidacijo italijanskega protektorata. Viden izraz boljšanja razmerja med Tirano in Beogradom dokazuje tudi pred kratkim sklenjena albansko-jugoslovanska trgovinska pogodba. Istočasno je pa odprla v Tirani svojo podružnico tudi neka jugoslovanska banka, ki je morala svoječasno na pritisk

Italije zapreti svoje tamkajšnje poslovne prostore. Prav ta ponovna otvoritev podružnice te banke je nov zgovoren dokaz, da se albanska vlada noče več slepo pokoriti željam Rima.

## VEDNO VEČJI RAZDOR

VARŠAVA, 17. aprila. Konflikt med Poljsko in Češkoslovaško zavzema vedno večje dimenzije. Prekinjeni so vsi odnošaji med nogometnimi in tenišskimi zvežami obeh držav, pevskim društvom pa je prepovedano potovati na Češkoslovaško. Med Poljsko in Češkoslovaško so torej prekinjeni vsi sportni in kulturni odnošaji.

# Dnevne vesti

## Strašne posledice strupenega sovraštva

V Gornjem Dobrenju pri št. Ilju so našli  
včeraj umorjeno TEREZIO HERIČKOVO

Vsa šentiljska okolica je pod vtisom strašnega zločina, ki je bil izvršen v noči na pretekli ponedeljek nad 60letno preživetkarico Terezijo Heričkovo v Gornjem Dobrenju pri št. Ilju. Heričkovo so našli včeraj zjutraj z razbito glavo v sadonosniku posestnika Avgusta Harmana.

Po govoricah, ki se širijo, je imela pokojna Heričkova težko življenje. Ko je postala drugič žena, je je njen pastorek pričel hudo sovražiti. Češče je pripovedoval sosedom in znancem, da bo svojo

mačeho spravil na drugi svet, pa naj stane kar hoče. Ljudje izprva tej grožnji niso pripisovali resnosti. Ko pa je zadnje čase v pastorku priklopelo strupeno sovraštvo do vrhunca, je v svoji strašni jezi poiskal kol in ubil svojo mačeho.

O zločinu so bili takoj obveščeni šentiljski orožniki, ki so na predlog državnega tožilstva odredili prevoz trupla v mrtvašnico na šentiljsko pokopališče. Danes popoldne se bo podala tja sodna komisija, ki bo izvršila obdukcijo.

## Zadnja pot Ivana Gerželja

Ob mrtvašnici mestnega pokopališča se vzpenjajo k nebu vrhovi smrek kot simboli neizpolnjenega kvišku stremečega hrepenenja. Pod temi smrekami, v mračni mrtvašnici je ležala strta pomlad, strto upov polno življenje našega Ivana Gerželja, ki smo ga včeraj pokopali. Bilo nam je vsem, ko da smo z njim za vedno zagreblili tudi del naše pomladi, del naših upov in hrepenenja. Saj Ivan je bil nam vsem velik up.

Kako širok krog znancev in prijateljev je imel naš Ivan, so pričali oni tisoči, ki so ga včeraj spremili na njegovi zadnji poti. Spremili so ga vsi oni, v katerih vrstah je bil med prvimi in najagilnejšimi. — Po opravljenih cerkvenih obredih je krenil sprevod po Cesti na Brezje, Zrakovski cesti in Drevoredni ulici na magdalensko pokopališče. Na čelu sprevoda je korakala celokupna družina domačega Sokolskega društva in godba »Drave«. Za sokolskim župnim praporom je bila dolga vrsta članstva drugih Sokolskih društev, in to pretežno v slavnostnih krojih. Sledili so močni oddelki vitezov Narodne obrane v krojih, s prapori posameznih edinic na čelu. Številno je bilo zastopano tudi članstvo Narodne strokovne zveze in »Nanos«. Pokojnikovo krsto, polno pomladanskega cvetja, so nosili Sokoli in vitezi. Za krsto so šli potrti starši in sorodniki, za njimi pa več sto metrov dolg sprevod ostalih prijateljev in znancev. — Pri odprtem grobu se je kot prvi poslovil od pokojnika šolski upravitelj brat Klemenčič z v srce segajočim govorom. Nobeno oko ni ostalo suho. Bolesti najožjih sorodnikov se je pridružila bolest vseh. Taki prizori so redki. Vse je ihtelo. Za viteze se je poslovil br. Drago Vojska, za »Nanos« in NSZ pa tov. Marino Kralj. Pevec »Jadrana« so zapeli dve pretresujoči žalostinki, godba »Drave« pa je zaključila tužno slovo od mladega, pokopanega idealista.

Samo vrhovi smrek so še žareli v solncu, ko se je razhajala množica. V mrzli, ozki, krsti, vklenjen v objemu smrti. Toda samo telo. Njegov duh je bil in bo z nami in še dolgo, dolgo bo živel med nami spomin na strto mladost, spomin na našega Ivana. Počivaj sladko!

**Premestitve v železniški službi.** Premesčeni so: administrativni uradnik Štefan Pavšič iz Ljubljane v Kotoribo; Jakob Pretnar, tehnični uradnik iz kurilnice v Mariboru v Novo mesto; Angela Jeršinova, oficijalka iz Ljutomer v Maribor; Alojzij Volk, administrativni uradnik iz Kotoribe v Ljubljano; Frančiška Brezovnikova iz Kranja v Maribor; Izidor Klopčar, pomožni prometnik z Verda v Slovensko Bistrico; Blaž Pučnik, predkurjač iz kurilnice v Mariboru v Osijek, nadalje zvaničniki Jakob Jurjašević iz Ormoža v Čakovec; Ivan Očko iz Maribora v Konjice; Jože Pleteršek iz Maribora na Tezno; Jože Vešligaj s Teznega v Maribor, Franc Merčjak iz Konjic v Novo mesto in Jurij Premožič iz Maribora v Čakovec. Upokojeni pa so: Janez Pšeničnik v Mariboru, Franc Grlež pri progovni sekciji v Mariboru in Mihael Naberžnik na Teznu.

**Dr. Albert Kramer namestnik zunanjega ministra.** Ker je zunanji minister Bogoljub Jevtič odpotoval v Ankaru, je za čas njegove odsotnosti imenovan za namestnika zunanjega ministra g. dr. Albert Kramer.

**»Veliki adresar za mesto Maribor in širšo okolico«** izide tekom leta 1934. 50.000 adres, remek delo »Reklame«. Hitite z naročili pri Tiskovni založbi r. z. z. o. z. v Mariboru, Gregorčičeva ul. 26. telefon 29-70.

**MARIBORSKA ZASTAVLJALNICA.** Gosposka ul. 46, sporoča, da do nadaljnjega ne bo dajala posojil na efekte in precioze.

**Zobozdravnik dr. Maks Žgur** se je preselil v Sodno ul. 9 I. in ordinira od 11. do pol 13. in od 15. do 18. ure.

**Kako pridem k filmu?** Drevi ob 20.15 bo predaval režiser Olaf Barrou v hotelu »Pri zamorcu« o aktualni in zanimivi temi »Kako pridem v resnici k filmu?« in »Pogled za kulise filma«. Predavanje toplo priporočamo vsem ljubiteljem filma, ker bodo slišali marsikaj, kar je bilo do danes skrivnost.

**Nov šef Centralnega presbira.** Upokojena sta dosedanja šef Centralnega presbira g. Milan Marianović in šef administrativnega oddelka g. Franc Smodej. Za novega šefa Centralnega presbira je imenovan g. dr. Kosta Luković, časnikar in književnik v Beogradu.

**Tekmovanje za svetovno šahovsko prvenstvo.** Peta šahovska partija med dr. Aljehinom in Bogoljubovim, ki se je včeraj odigrala v Villingenu, se je končala remis. Stanje v turnirju za svetovno prvenstvo je sedaj 3 in pol proti 1 in pol v korist dr. Aljehina.

**Poštenost.** Neki mariborski denarni pismonoša je pri zadnjem izplačilu naštel državnemu upokojencu Ivanu Lorbeku v Mlinski ulici 500 Din preveč. Upokojenec je zamoto denarnega pismonoše kmalu nato opazil, ga obvestil ter mu izročil preveč izplačani znesek.

**Opozarjamo vse ljubitelje gledališča,** na predavanje »Gledališče v svojem postanku in razvoju do danes«. Predavanje bo jutri, v sredo, 18. t. m. ob 20. uri v dvorani Ljudske univerze na Slomškovevemu trgu. Predaval bo višji režiser ljubljanskega Narodnega gledališča g. prof. Osip Šest, ki je Mariborčanom že dobro znan in so vsa njegova dosedanja predavanja vedno napolnila dvorano. Predavanje bo pod okriljem Dramskega studia ZKD.

**Zborovanje hotelskih, restavracijskih in kavarniških nameščencev.** Mariborska sekcija Jugoslovanske Zenevske zveze hotelskih, restavracijskih in kavarniških nameščencev bo imela v četrtek 19. t. m. ob 15. v hotelu »Pri Zamorcu« zborovanje, na katerem bo obravnavala razne stanovske in organizacijske zadeve. V interesu vseh hotelskih in ostalih nameščencev je, da se zborovanja v čim večjem številu udeležijo.

**Zbornik znanstvenih razprav pravne fakultete v Ljubljani za leto 1934.** Članom »Društva prijateljev pravne fakultete v Ljubljani« sporočamo, da je »Zbornik znanstvenih razprav« X. letnik v tisku. Obsegal bo predvidoma devet razprav, in sicer: 1. Prof. Dolenc: Osebnost in rodbinsko-pravna vprašanja v sodstvu slovenskih ljudskih sodnikov. 2. Priv. docent Furlan: Teorija pravnega sklepanja. 3. Prof. Korošec: Novi odlomki Gajevih institucij. 4. Črpf. Kušelj: Bračna pravila srbske pravoslavne cerkve. 5. Prof. Lapajne: Spori za mejo. 6. Prof. Maklecov: O pojmu in nalogah kriminalne politike. 7. Prof. Spektorski: Nastanek konstruktivne metode v pravnostanstvu. 8. Univ. docent Tomšič: O najnovejših naporih, da se vojna odvrne. Zbornik bo predvidoma razposlan sredi meseca maja.

**»Življenje v naših gorah«** je naslov predavanja, ki ga priredi mariborska podružnica SPD v sredo 25. t. m. ob 20. v dvorani Ljudske univerze. Predaval bo znani lovski pisatelj Vladimir Kapus iz Ljubljane. Predavanje bodo spremljale in ponazorovale lepe in številne skioptične slike.

**Krojaška krojna predavanja.** Pretekli teden je pod vodstvom mariborske pošlovnične zborišne obrtnopospeševalnega zavoda pet večerov predaval gosp. Friderik Schauer, krojaški mojster iz Kočevja, o krojenju ženskih oblek z uporabo svojega patentiranega ravnila. Tečaja se je udeleževalo 31 krojaških mojstrov in mojstrinj, pomočnikov in pomočnic. Ker je bil ta tečaj prvi, ki ga je priredil v državi g. Schauer, je naravno bilo zanimanje na eni strani in nezaupanje na drugi strani precej veliko. Predavanjem so zaradi tega prisostvovali poleg predsednika krojaškega združenja, najboljši prirojevanci moške in damske stroke v Mariboru. Sodba udeležencev tečaja, kakor tudi omenjenih strokovnjakov o Schauerjevem krojnem sistemu je za predavatelja nedvomno častna, ker so vsi udeleženci brez izjeme izjavili ob koncu predavanj, da so si tekom petih večerov pridobili toliko znanja v prirojevanju, da sistem popolnoma obvladajo in bodo z lahkoto porabljali novo krojno ravnilo pri svojem delu, strokovnjaki pa so potrdili, da Schauerjevo ravnilo krojenje damskih oblačil nedvomno močno poenostavlja in olajšuje. V nedeljo dopoldne je g. Schauer štiri ure predaval udeležencem iz moške in damske krojaške stroke, ki so že izvežbani v kateremkoli drugem krojnem sistemu. Danes, v ponedeljek, se začne predavanja za moško krojenje. Obenem se je pa čisto nepričakovano tekom nedelje pojavilo toliko nadaljnjih interesentov za damsko prirojevanje, da bo moral predavatelj paralelno z moškim krojnim tečajem danes otvoriti tudi drugi damski krojni tečaj. Damski tečaj je od 3. do 5. ure popoldne, moški tečaj pa zvečer od 8. ure naprej.

**Šesti vinarski kongres v Mariboru.** V času od 26. do 27. maja bo v Mariboru 6. vinarski kongres, združen z 8. rednim letnim občinim zborom Vinarskega društva za dravsko banovino. Razpored kongresa je naslednji: V soboto 26. maja bo ob 16. seja glavnega odbora in delegatov vinarskih podružnic ter redni letni občni zbor Vinarskega društva. Na seji bodo poročila društvenih funkcionarjev, poročila urednika vinarske in kletarske rubrike v »Kmetovalcu«, obravnava predlogov in pritožb podružnic in članov Vinarskega društva, predlogi glavnega odbora za občni zbor, predlogi za volitve, razprava o tipiziranju vin in razno-terosti. Na občnem zboru bodo podali funkcionarji društva poročila in izvolili upravo trsničarskega odseka. V nedeljo 27. maja bo ob 9. dopoldne pri »Orlu« otvoritev 6. vinarskega kongresa, na katerem bodo poročali razni vinarski in gospodarski strokovnjaki. Popoldne ob 14. bo ogled banovinske vinarske in sadjarske šole v Mariboru in banovinske trsnice in drevesnice v Pekrah. V ponedeljek 28. maja pa si bodo ogledali udeleženci kongresa vinograde pri Slovenski Bistrici in Konjicah.

**Radio Ljubljana.** Spored za sredo 18. t. m.: Ob 12.45: poročila; 13: čas, plošče; 18: komorna glasba in radio kvintet; 18.30: radio orkester; 19: predavanje o verstvih; 19.30 literarna ura; 20: prenos z Dunaja, v odmoru čas in poročila.

**Grajski kino.** Danes zadnji dan izborna opereta »Ne poznam te, ali ljubim te«. Od jutri dalje velefilm iz življenja največjega ljubavnega pustolovca, »Manulescu«; Svetislav Petrovič, Ellen Richter, Hildebrandt J. Falkenstein, Fritz Kampers in drugi.

**Kino Union.** Do vključno srede velefilm »Osvojevalci strmin«. Od četrta dalje Leharjeva opereta »Carjevič« z Marjo Eggertovo in opernim pevcem H. Schönkerjem.

**Pri lenivosti črevesa,** boleznijeter in čelodca, odebeltosti in protinu, katarju čelodca in črevesja, obolenjih danke, odpravi naravna »Franz Josefova« grenčica zastajanje v trebušnih organih hitro in brez bolečin.

## Narodno gledališče

REPERTOAR

Torek, 17. aprila ob 20. uri: »Hokuspus«. Red A.

Sreda, 18. aprila: Zaprto.

Četrtek, 19. aprila ob 20. uri: »Gorenjski slavček«. Zadnjič. Red B.

Poslednja uprizoritev domače opere »Gorenjski slavček« bo ta četrtek, 19. t. m. za red B. To največkrat igrano slovensko operno delo je tudi v Mariboru doseglo popoln uspeh ter splošno ugaia. Ne zamudite poslednje prilike!

»Jurček« po globoko znižanih cenah. Priljubljeno Golievo pravljico igr »Jurček« uprizore v nedeljo, 22. t. m. ob 15. uri po globoko znižanih cenah. Delo je pisano jako zabavno in pridejo mladi ljubitelji smeja v polni meri na svoj račun.

Da osvežite kri, pite nekaj dni zapored zjutraj čašo naravne »Franz Josefove« grenčice. Od mnogih zdravnikov zapisana »Franz Josefova« voda uravnava delovanje črevesa, krepi želodec, izboljšuje kri, pomiri živce, povzroči, da se človek splošno dobro počuti in da ima jasno glavo. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

**Umetnostna razstava »Slovenska pokrajina«.** V okviru jesenske kulturne in gospodarske prireditve Ljubljanskega velesejma od 1. do 10. septembra bo tudi razstava upodablajočih umetnosti pod geslom »Slovenska pokrajina«. Umetnostne razstave na velesejmu so se v teku let uveljavile in so zelo priljubljene pri občinstvu. Razstave se lahko udeležijo le povabljeni umetniki. Če kdo gospodov umetnikov ni prejel vabila, naj ga reklamira pri velesejemski upravi. Žirije ne bo. Vse razstavljene slike bodo pripuščene ljudskemu glasovanju. Za 5 slik, ki prejmejo največ glasov, bo izplačana denarna nagrada. Število del posameznika - razstavjalca se bo uravnalo sorazmerno s prijavljenimi umetninami in z ozirom na prostor, ki bo za razstavo na razpolago. Prijave naj se vpošljejo najpozneje do 15. julija t. l. upravi ljubljanskega velesejma. Število umetnin, njih označba in format mora biti točno naveden. Stroške za dovoz umetnin nosi razstavljalec sam, odvoz po železnici pa je brezplačen.

**Delamirneži in izkoriščevalci občinskih podpor.** Banska uprava razglasa, da so proglašeni za delamirneže in izkoriščevalce občinskih podpor Franc Sladček, pristojen v občini Cerkvenjak, Viljem Gramc, pristojen v občini Sv. Križ, Dragomir Pogorelec, pristojen v občini Muta in Franc Štehar, pristojen v občini Smartno pri Slovenjgradcu.

**Aretacija sleparskega publicista.** Pred časom je prišel v Maribor mlajši, elegantno oblečen moški, ki se je predstavil Mariborčanom za publicista in poveljenika »Edicij jugoslovanskega kola« iz Beograda Djordja Tesanovića. Kmalu je navezal stike z raznimi premožnejšimi in uglednejšimi podjetniki in trgovci ter izvalil od njih pod pretvezo inseratov precejšnji znesek 40.000 Din. Nekemu podjetniku, ki ga je publicist Tesanović preveč nadlegoval, se je pa pričel dozdevati sumljiv in ga je prijavil mariborski policiji. Policija se je informirala v Beogradu na merodajnih mestih in izvedela, da Tesanović ni publicist in tudi ne poveljenik omenjenih »Edicij«, marveč nevaren pustolovec in slepar. Na podlagi teh informacij je bil Tesanović takoj aretiran in zadržan. Pri zaslišanju je krivdo deloma priznal in bo izročen sodišču.

**Izvoz krompirja na Češkoslovaško.** Češkoslovaško kmetijsko ministrstvo je z odlokom z dne 17. marca dovolilo v letu 1934 uvoz krompirja na Češkoslovaško iz naše kraljevine, Italije in Madžarske, ker so te države izpolnile pogoje § 10., odstavek 4. naredbe češkoslovaške vlade z dne 17. julija 1925.

**Vremensko poročilo mariborske meteorološke postaje.** Davi ob 7. uri je kazal toplomer 12,4 stopinj C nad ničlo; barometer je kazal pri 15,8 stopinjah 742, reduciran na ničlo pa 741; relativna vlaga 86; vreme je jasno in tiho; vremenska napoved pravi, da bo še nekaj dni jasno in toplo.

# Obrtniki za svoje pravice

Letni občni zbor Združenja obrtnikov za okolico Maribora na Teznem

V nedeljo dopoldne je imelo Združenje obrtnikov za okolico Maribora svoj letni občni zbor v gostilni Šabeder na Teznem, ki je bil izredno dobro obiskan in je dokazal živo zanimanje obrtnikov za svoja strokovna vprašanja in pravice. Zbor je vodil zadrugi načelnik g. Joško Šabeder, prisostvovala pa sta še obrtni nadzornik g. Založnik in tajnik Okrožnega odbora g. Julče Novak.

Po tajniškem in blagajniškem poročilu je predlagal razrešnico odboru g. Pfeifer, ki se je laskavo izrazil o poslovanju odbora, zlasti pa načelnika. Tajnik Okrožnega odbora g. Julče Novak je prinesel občnemu zboru pozdrave Okrožnega odbora in zbornice ter opisal v jedrnatih besedah ogromno delo, ki ga izvršujejo odbori v procvit in zaščito obrtnikov. Je žal, večkrat tudi brezuspešno. Za pobijanje šušmarstva je zbran ogromen material, ki je jasen dokaz, da je res treba stanovske zavednosti, kajti le močni in složni se bomo lahko borili proti tej največji skeleči rani naših obrtnikov. Jasen dokaz šušmarstva je podalo Združenje obrtnikov pri Sv. Lenartu v Slov. goricah, kjer je včlanjenih 250 obrtnikov, a tem odjeda kruh — 440 šušmarjev. Prečital je glavne točke iz osnutka novega obrtnega zakona, zaščito pomožnega oseba, pravočasno prijavo vajencev in sklepanje učnih pogodb. Naša pridobitev pa je pavšaliranje davka za malega podeželskega obrtnika.

Obrtni nadzornik g. Založnik je krepko poudarjal potrebo neupogljive stanovske zavesti, opuščanje malodušnosti in razjasnil pota, ki naj omejujejo šušmarstvo, kajti tudi oblasti te največje rane obrtnikov ne morejo popolnoma izlečiti. Ker visoke kazni po večini niso izterljiv, zato se naj šušmarji prijavijo tudi davčni upravi. Mojsterski izpiti so dokazali, da imamo povprečno dober material. Iz statistike za 1 in pol leta je razvidno, da je napravilo od 308 prijavljenih kandidatov 261 mojsterski izpit. Uvidela pa se je potreba po ločitvi mestnih in podeželskih kandidatov in se vpoklicajo k izpitu za podeželske kandidate mojstri iz bližnje okolice ali vsaj taki, ki poznajo podeželske razmere in še doslej ni bilo nobene pritožbe. Mojsterski izpiti pa so tudi dokazali potrebo po splošni obrtniški izobrazbi in naj dokažejo ne samo praktično strokovno, temveč tudi umstveno znanje. Rokodelce se mora ravnanje po zahtevah prebivalstva in se prilagoditi toku časa. Za strokovno izobrazbo skrbi obrtno-pospeševalni zavod, vendar se takih tečajev poslužuje premalo obrtnikov.

V poljudnih besedah je nato opisal na-

čelnik zadruga 40letno delovanje soustanovitelj zadruga svojega bivšega mojstra g. Štanca iz Ruš, kateremu je bila izročena v priznanje zaslug za zadrugo lična diploma. Prisrčne čestitke so izrekli

## V znamenju splošne zmede

K »Težnjam in pritožbam okoličanov«

Gospod urednik, dovolite mi nekaj vrst na »Večernik« članek »Težnje in pritožbe okoličanov« od dne 7. t. m. Sem mnenja, da storim s tem le uslugo njegovemu piscu, njegovim tovarišem okoliškim vrtnarjem in ostalim, dasti mogoče povem neprijetno resnico.

Mi smo v presoji odnosno v gospodarskem življenju dokaj naivni in zato v zahtevah protislovni. Poglobimo se v sicer širok, a kljub temu bistveno enostaven pojem gospodarstva, čigar naloga je medsebojna preskrba v kritični potrebi. V menjalnem gospodarstvu se je to vršilo z medsebojno menjavo blaga, v denarnem gospodarstvu pa je blago zamenjal denar. Od takrat sem se vleče vedno bolj strm križev pot, ki je dosegel največjo strmino prav v današnjih dneh. Ni to mogoče zaradi denarja kot takega ali zaradi njegovega posredovanja, ampak, ker se je vse prizadevanje usmerilo v njegovo večanje; ker se je ta preobrazil v kapital, ki je postal »a« in »z« gospodarstva. Iz prvotnega gospodarstva v kritične človeških potreb (kritično gospodarstvo) je postalo pridobitno gospodarstvo, ki pove samo dovolj razločno, kaj je zasledovalo. Pridobivanje in zopet pridobivanje. Ta težnja se je stopnjevala zlasti od francoske revolucije sem (pred 150 leti): ki je zrušila feudalni gospodarski red (grofovstvo).

Tako smo začeli gospodariti vsi, eni z večjo sposobnostjo, srečo in uspehom od drugih. Vse to je umel kapital, ki je prevzel vaje tega gospodarstva in mu priporil naziv kapitalistično gospodarstvo. Narava, pamet, skušnje — vse nam govori, da kolikor je česa neke odveč, prav toliko je drugje premalo. Če so si torej nekateri nakopičili bogastvo, so mogli to storiti le na račun drugih. Nekatere se je res pretirano visoko nagromadilo in ladja se je, naravno, pričela na gibanje. Kako ta ladja plove, vidimo in občutimo vsi, ki se pravkar na vse mogoče načine skušamo z nje rešiti. Med temi so tudi okoliški vrtnar in njegovi tovariši in mi vsi. Odtod tudi ta veliki in brezobzirni boj med nami, odtod krik in vik, prošnje in kletev. Bojimo se vsakega naslednjega dneva. Samo odtod vodi korenina-lasnica izraza onega okoliš-

zaslužnemu jubilaru obrtniku obrtni nadzornik g. Založnik, za Okrožni odbor g. Julče Novak in učitelj g. Franjo Luknar. Vidno ginjen se je zahvalil slavljence za priznanje, ki naj bo vsem obrtnikom vzgled vzornega in nesebičnega dela za procvit in pravice obrtniškega stanu. Po sklepu občnega zbora pa so prav hitro minile prijetne urice v krogu zaslužnega jubilara.

kega vrtnarja ali kogarkoli, kar je končno vse eno. Toliko v splošno potrebno umevanje.

Pisec omenjenega članka povprašuje po zaščiti cen zelenjavi. Človeško razumljiv klic, gospodarsko pa naiven. Krona današnjega gospodarstva je vendar brezobzirna tekma, ki je prav danes dosegla najvišji klin in je zapisana v vsa kem našem koraku, v vsaki naši kretnji, v našem pogledu. Kje je krivec? Sicer pa so v gospodarstvu posebni zakoni, ki narekujejo dve nasproti si izhodišči: povpraševanje in ponudbo. Veliko povpraševanje in pičla ponudba rodita ugodnost ponudniku (prodajalcu). In narobe. Danes prevladuje poslednje; blago sili od vseh strani na trg, kjer se vrši navidezno mirna tekma na boli navidezno kot resnično korist nižjega ponudnika in na trenutno večjo korist konsumenta (kupca).

Kdo naj to tekmo, to bistveno potezo kapitalističnega ali liberalnega gospodarstva reda prepreči? Občinski očetje? Če bi ti prepovedali dovoz zelenjave iz oddaljenih krajev, v tem primeru Varaždicem, bi to pomenilo dati prednost višji ceni, izročiti majhnemu številu prodajalcev monopolno pravico in poseči v žep konsumentov. Tega ne bo menda riskiral nihče. Merodajni činitelji bodo, zadovoljni radi obilice blaga, pobrali predpisano pristojbino — pa bodi ponudnik (prodajalec) v mejah naše države od koderkoli. Srednji vek je imel drugačne zadevne postavbe in ozko začrtane meje, ki pa jih je liberalni gospodarski red razbil.

Pisec trdi, da je tukajšnje blago boljše in cenejše od onega Varaždincev. Ta trditev je odveč, ker ta sodba pritiče le povpraševalcu ali kupcu, ki izbira od blaga iste ali slične kakovosti ono, ki je cenejše. Tako je povsod. Mogoče je to splošnosti škodljivo, a v gospodarskem pogledu je človek sebi najbližji. Je res, da je edini izhod iz te ostre gospodarske tekme nižja ponudba. To je treba razumeti in se temu tudi prilagoditi. Iz vsega pa zveni le en nauk: Liberalno gospodarstvo, ki je pričaralo pogubno kapitalistično težnjo in ž njo splošno zmedo, nas je pognalo v strastno tekmo, kjer

smo si drug drugemu v napotje. Vse kaže, da bo treba na drugo pot, ki naj zavrže te strašne razlike v gospodarskem in moralnem življenju. on.

## Ptuj

**Priobčenje obvezniškega razporeda vojaškim obveznikom** bo v nedeljo 22. aprila t. l. s pričetkom ob 8. uri na mestnem sejišču. Za obveznike, ki se ta dan iz tehtnega razloga priobčenja ne bi mogli udeležiti, bo priobčenje naslednje nedelje, 29. t. m. ob istem času in na istem mestu. Istočasno bo tudi razpored živine in prevoznih sredstev ter avtomobilov. Pozivajo se vsi obvezniki rezervne in operative vojske, dalje vsi lastniki živine, vozov in avtomobilov, da so ob določeni uri na določenem mestu in prinesejo s seboj vojaške izprave in morebitne zabeleže glede dosedanjega obvezniškega razporeda. Lastniki živine in vozov morajo prineseti zadevne vojne komorske liste, a lastniki avtomobilov pa prometne knjižice. Kdor neupravičeno izostane, je odgovoren v smislu vojaških predpisov.

**Pri streljanju s pištolo** se je nevarno poponesčil Jožef Hrenčič, 16letni pastir iz Vel. Nedelje. Pištola mu je v trenutku, ko jo je sprožil, eksplodirala in mu razmesarila levo roko. Nesrečnega strelca so prepeljali v bolnišnico, kjer so ugotovili zastrupljenje krvi in bo sledila najbrž amputacija roke.

## Poljčane

**Požar v Dežnem pri Makolah.** Nad Makolami v Dežnem je v petek okrog 18. ure nastal ogenj in je do tal pogorela domačija posestnika Filipa Pavšerja. Nesrečo je povzročil štiriletni sinček Maks. Bila sta s 14letno sestro Jožefo sama doma, ko sta bila oče in mati z doma na njeni. Otrok je kmalu iztaknil vžigalice. Nekaj časa se je z njimi igral v hiši, nato pa je smuknil ven, kjer je bila prislonjena posušena koruzna slama. Fantek jo je, nič hudega misleč, vžgal. Bilo je suho in vroče, da je ogenj v trenutku švignil na slamnato streho in obliznil kot bi trenil vso hišo z gospodarskim poslopjem vred. Starši še niso bili doma, ko je že vse zgorelo. Tudi telefonično poklicani poličanski gasilci niso mogli več pomagati, čeprav so odhiteli v nekaj minutah z avtom in motoriko na pomoč. S hišo vred je zgorela tudi vsa oprava, obleka, živež in mnogo krme; živino so sosedje rešili. Zavarovalnina je znašala le 5000 Din. Zanimivo je, da bi se že prej enkrat skoro zgodila podobna nesreča. Ko se je otrok z gorečo trsko v roki skril v pasjo hišico, ki se je vnela, a so domači ogenj še pravočasno opazili in ga v kali zadušili.

J. S.:

## Na morje

Ko smo bili še prav majhni in so nam pravili o morju, kako veliko je in lepo modro, kako plovejo po njem ladje v daljni svet, že takrat se je vzbudila v nas želja videti ga — pač želja otroka, ki želi vse videti in vedeti. V šoli smo se učili o čudovitih živalih, ki prebivajo v njem, o plimi in oseki — njegovem mogočnem dihanju, o njegovem ogromnem gospodarskem pomenu, o njegovih slavnosti in neslavnosti. Zamisljeni smo zrl na modre lise naših zemljevidov. Da, želja videti morje je v teh časih za marsikoga skoraj brezupna. Kakor da se vsako leto bolj oddaljuje. Čim manj imaš denarja, tem dalje za devetimi gorami je morje. In vse, kar si si lepega in dobrega o morju predstavljal, ti neizprosna nujnost zlije v preprosto modro liso na — zemljevidu.

S podporo krajevnega in oblastnega odbora Jadranske straže in mestne občine je priredil Naraščaj J. S. klasične gimnazije za velikonočne počitnice izlet vzdolž jugoslovanske obale: osem nepozabnih dni smo potovali po sinjem Jadrani. Prav lepa vam hvala!

I.

Kakor črna ogromna pošast z vihrajočim plaščem dima je grmel vlak skozi

ozke divje soteske in sajaste predore, preko gigantičnih črnih nasipov in viaduktov, naprej in naprej proti horizontu, kjer je svetlo nebo slonelo na nižajočem se gričevju. Mimo oken je hitela dežela kakor rožnat filmski trak. Pomlad na krasu je kaj lepa. Kako malo naivna. Brsteče drevo in nežno pisane cvetke med sivim kamenjem. Vse so polne upanja ter se veselo smehljajo v sanjavo nebo. Zdi se mi, kakor otroci, ki ne poznajo trdega, neusmiljenega sveta, njegovih neurij in trepečega pomanjkanja, kakor otroci, ki jih boža materinska roka pomladanskega solca.

Dreveli smo naprej vagoni so se tresli v divjem tempu, zapuščali za sabo ubožne kraške vasi, naredko posejane med vrtačastimi planjavami, sredi cvetočih višinj. Vročča čela smo stiskali k šipam vagona, oči so se bleščale v napetem pričakovanju. Kjer se je vagon v silnem diru obrnil, smo na desni strani zagledali morje.

Bili smo razočarani. Po vsem tem, kar smo videli na fotografijah, v slikarskih razstavah in filmih! Naša fantazija, ki je ustvarila nekaj ogromnega, divje pestrega in neskončnega, polnega tajinstva njih čudes, se je morala ukloniti mirni podobi z diskretnimi barvami. Enostavno modro je, kakor stisnjeno od silnega sivvega krasa ležalo pod nami. Na obzorju se je kopala Istra. Mlaži izmed nas so videli še tudi parnike, jadrnice in ne vem še kaj.

Tam spodaj se je odkrila Reka, mračna v sivem dimu, z velikimi predvojnimi stavbami, kakor kup preperele kosti. Tu raste novi Sušak v divnem naletu proti Trsatu. Mlad, ponosen pristan naše mlade države. In mi smo mladi! Juh! — Ne vem, katero bi zapeli.

Predor. V hipu smo zaloputnili okna. Strašno je dolg. Potem smo izstopili na smešno majhnem sušaškem kolodvoru. Pričakal nas je seveda zastopnik Jadranske straže in nas popeljal v menzo. Skupen obed, v splošnem iz ostankov. Noži in vilice so glasno žvenketali po pločevinastih krožnikih.

Potem v Sušak. Predvsem nas je zanimala meja. Na mostu preko Rečine: dva grba, dvoje zastav, na naši strani dva orožnika z belimi rokavicami. Onih na drugi strani je bilo šest in so me spomnili na tisto znano pravljico o liščku.

Sušak je ves nov. Nov magistrat, nova bolnišnica, nove barke, hoteli. V centru je, kakor naša mesta — srednjeevropski. Proti Martinščici pa se sprosti v niz čarobnih poslopj, v niz vil, v terasah zidanih proti morju. Kakor množica radovednih žen, vsaka hoče biti malo večja od svoje prednice, da bi bolje videla ali da bi jo bolje videli — najbrž oboje.

II.

Beli kljun našega brzoparnika je rezal nemirne bronaste valove. Okrenili smo od zahajajočega solca proti jugu.

Na molu so stali črni žerjavi, ob njih pa so bile zaupljivo zasidrane ladje daljnjih tujih dežel. Sušak se je prav kmalu zgubil med gozdom jamborov in jader. Le Reka nas je še daleč na morsko plan spremljala s sivimi otožnimi očmi. Za Istro je zahajalo rdeče solnce.

Židano voljo naše družbe je zasenčila neka negotovost. Pesem se je umaknila v skrit kot in od tam nalahko dorela v krepko šumenje valov. Ko je nebo v večernem mraku osivelo, je morje potemnelo. Začelo je svoj divji ples. Kakor da bi hodili nevidni titani po tej črni planjavi in orali, orali z viharji. Ko preobrnejo brazdo, brazda zašumi in se razlije. Vedno znova in znova zarežejo s silnimi lemeži, vedno znova, neutrudno, brezuspešno; kako hrope v svojem besu! — Noč je ovijala svoje temne pajčolane in kratila pogled. Vedno gosteje, vedno temneje je bilo njeno tkivo. — Z željnimi očmi smo sledili dolgim skalnim otokom, mimo katerih smo pluli in se niso prav nič zibali. — Le malo preko krka je še prodrli pogled.

Ozrl sem se po tovariših in tovarišicah. Zaviti v plašče so sedeli v zatišju. Zaprte so imeli oči. Morda so sanjali o domu in topli postelji ter jim je bilo žal, da so šli?

Samo veter je še bril in se igral z njih mladimi lasmi. Bilo je, kakor da nas je hotelo morje preizkusiti, ali smo pač vredni imenovati se njegovi stražarji.

MARIJ SKALAN:

# SEMISIRIS

Roman iz prazgodovine človeštva.

»Razumem te. Tak sem bil tudi sam. Vse ženske so mi bile le predmet uživanja, lastnina, ki mi pripada prav tako, kakor obleka ali orožje; lastnina, ki se je poslužim kadar se mi zahoče, ne da bi me jemanje prežemalo z globljimi čuvstvi. To je posledica naše dvorne vzgoje. Če bi bil ostal doma, bi mi bilo to spoznanje večno neznano. Šele tu, kjer sem nenadoma odkril, da nisem najvišji in vsegamočen, da so nad mojim očetom faraonom in menoj še višji, sem mogel dojeti to novo misel. In morda jo ljubim tudi samo zaradi tega, ker je prva ženska, katere si ne smem prisvojiti, kakor sem si smel druge; prva ženska, ki ni igrača mojih strasti in preprosto blago moje lastnine. Zato mi je nedosegljivo božanstvo. Če bi jo mogel odvesti s seboj v prestolnico mojega očeta, bi razgnal vse ljubimke in postavil na prestol samo njo. Le ona bi mi bila edina ženska in vsem podložnikom bi zaukazal: Razženite svoje priležnice, iz-

berite si samo eno, ki jo resnično ljubite!»

Aftagad ga je poslušal kakor skrivnostno razodetje. Asarhadanove besede so mu bile podoba novega sveta, ki je rušil temelje starega. Toda njegovo razpoloženje je bilo preveč različno od prijateljevega, da bi ga razumel do dna. Bil je prepričan, da so njegova modrovanja samo izraz slabega razpoloženja po prebiti noči in neizpolnjenem hrepenenju po Ofiriji. Bil je preveč zaverovan v svobodno uživanje razkošja, ki mu ga je nudila prestolnica faraonov po tesnobi domovine. V ženski ni mogel videti več kakor bitja, ki je ustvarjeno le moškemu v naslodo. Tako je gledal tudi na sestro Evalasto. Vedel je, čemu jo je pripeljal na dvor Semisa Ofirisa, a niti za hip se ni domislil, da bi moglo biti njeno darovanje tujemu vladarju ponižanje za vladarski dom Aztekov. Evalasta mu je bila le dar, kakor drugi darovi, ki jih je bil prinesel na hrbitih orjaških slonov vé-

likemu, faraonu faraonov. Skoraj brez zveze je vprašal:

»Te ona tudi ljubi?»

»Preveč ponosna je, da bi mi to dejala, toda vse njene besede in vse nežnosti so mi dokazovale, da jo veže name več kakor golo zanimanje. Da, sedaj sem celo trdno prepričan, da me zares ljubi.»

»Potem stopi k velikemu in ga poprosi, naj ti jo da za mater tvojih otrok.»

»Za vladarico moje domovine. Toda — ne verujem v uspeh. Izvedel sem, da je obljubljena Abusiristu, sinu vojskovodje Tutalisu, ki je namestnik faraonov v deželi na jugu. Sorbali mi je pripovedoval, da je nadut nasilnež, ki pretepa celo svoje ljubimke, katerih ima več ko faraon faraonov.»

»Tutalisi so sorodniki Semisov. Potem je tvoja ljubezen brez upa izpolnitve.»

»To me boli, zato vidim tudi tako jasno, česar prej nisem«, je dejal Asarhadan in povesil glavo. »Zdaj nisem več sin faraona dežele jutrnjih planjav, sedaj sem samo človek, ki gleda brez mre- ne na oči. Zato ti pa pravim, princ princev, da je Semisiris obsojen na propast in mi smo tisti, ki nas je veliki Ra izbral, da mu zadamo zadnji udarec, jaz.

ti in vsi, ki smo sinovi vazaiov Semisa Ofirisa. Če se združimo, naše delo ne bo težko! Potem bomo vladali sami; nad nami ne bo nikogar razen Najvišjega.»

»Ne razumem te«, je dejal Aftagad.

»Kaj misliš s svojimi besedami?»

»Mislim, da Semisiris ni več zdrav in nima več toliko moči, kolikor je potrebuje za vladanje nad tujimi, neatlantskimi ljudstvi, če se mu ta ljudstva uprejo.»

»Ti misliš na boj z Atlanti?»

»Tudi ljubezen do Ofirije me vzpodbuja k temu.»

»Ljubezen do Ofirije?»

»Da. Če premagamo faraona faraonov, postaraj naš jetnik in vse, kar ima, bo naš plen. Med tem plenom bo tudi ona, Ofirija. Vzamem si jo...»

»Zdi se mi je dejal Aftagad, »da te je ljubezen preveč preslepila. Ne vidiš nevarnosti, v katero si liš. Poglej Semisiris, ki leži tu pod nama! Ne poznam tvoje vladavine in njene moči, poznam pa svojo v deželi večera; prešibki smo, da bi zrušili tega orjaka, tudi če bi se združili v eno samo vojsko. Poglej ta obzidja, te palače, bogastvo, moč vojske! Ne, izgubi si razsodnost.«

(Se bo nadaljevalo.)

## Beda v naših lepih Halozah

### Težke posledice slabih letin in slabih cen

Vinorodne Haloze segajo od železnice Pragersko - Poljčane od občine Makole do Zavrča, torej v dolžini 50 km in v širini 30 km. Zemlja je kamenita, takozvana laporna in je poraščena na severnih straneh z gozdom, na južnih pa so vinogradi. Orane zemlje ni. Le kje pa kje je zemlja obdelana s koruzo, krompirjem in fižolom, to so takomenovane »krče«. Po ozkih dolincah, kjer se pretaka voda s hribovja, je nekaj travnikov in pašnikov. Haloze so izredno slikovite in krasne. Očarljiv je pogled z višjega vrha na nižja rebra, Dravsko polje, Slovenske gorice, zagorsko hribovje, Prekmurje in na Pohorje, kamor koli se ti oko obrne, najde novo prikupno sliko; vedno znova se porajajo nove očarujoče, vabljive in priskečne slike naravne lepote. Ko bi imeli te Haloze Švicarji, bi iz njih napravili najlepšo turistično pokrajino. Vso to lepo sliko izpolnjujejo še ponosne stavbe gospodarjev in male, večji del s slamo krite koče.

Na površju Haloz 150 km<sup>2</sup> živi okoli 20.000 ljudi. Domača zemlja jih preživeti ne more, ker so Haloze pasivne. Če vinogradi dobro obrodijo in so vinske cene primerne, tedaj še Haložani izhajajo, ker si za prodano vino v jeseni nabavi živeža in obleke. Sedaj pa že dolga leta ni bila primerna vinska cena in se niso krili niti pridelovalni stroški. Revni Haložani morajo svoji pridelki že v jeseni vnovčiti, ko so najnižje cene, ker si morajo kupiti živež, ki jim doma ne zraste. Ker pa jemljejo celo poletje razne življenjske potrebščine pri domačem trgovcu na up, jim ta jeseni vzame vinski pridelok po sramotno nizki ceni, in spet je Haložan tisti, ki mu od pridelka nič ne ostane. Tako se začne v zimskem času beda, naj huje pa spomladi, ker zmanjka vse, kar je živežu podobno. Haložan je skromen, v najhujšem tudi ne obupuje, vdan v svojo usodo prenaša najhujše trpljenje in lakoto brez krika in vika, dokler premražen, bolan in slab popolnoma ne opesha in se zgrudi pod težo trpljenja. Tako je z viničarji in malimi vinogradniki. S poslednjimi je še sicer huje. Za viničarja še poskrbi vinogradnik v hudi stiski, ako ima srce za trpečega človeka. Položaj malega vinogradnika pa je naravnost obupen, in teh je največ. V Halozah je danes nepopisna beda. Predlanskim je bila slaba cena vina in ker vinogradnik ni imel denarja za galico, da bi vinograd škropil, je ostalo mnogo vinogradov neškropljenih in peronospora je opravila dosledno svoje uničevalno delo. Vinskega pridelka ni bilo ali pa zelo malo, saj so dobro oskrbovani vinogradi rodili komaj eno tretjino predlanske letine. In če letos spet ne bodo vinogradi škropljeni jih bo konec. Zaradi mnogega deževja sta koruza in fižol slabo obrodila, a sadja tudi ni bilo. V takem položaju se je podal Haložan v zimski čas. Že meseca no-

vembra nastopivša zima, ki je trajala do konca svečana letos, torej polne 4 mesece, je onemogočila vsak zaslužek. Brez potrebne obleke in zaloge živeža je rezež nastopil težko pot lakote. Kar je še imel prihranjenega, to je porabil večinoma do Božiča. Od Božiča naprej pa strada in trpi ter počasi umira. Več družin zloži skupaj denar, t. j. 2 Din, da si nabavi prepotrebno sol, in to ne belo, ampak rjavo, živinsko sol si kupijo in 1 kg te soli si razdelijo med seboj, ker ena družina niti za 1 kg te slabe soli ne zmore. So družine, ki po več mesecev niso videle in okusile kruha. Domači mlin, zvan žrnje, jim je za žgance zmel koruzo, ki je tvorila glavni živež, kolikor pa je bilo krompirja, so ga tudi povžili, ko ni bilo več koruze. Tako so skromno in po malem pojedli zadnji grizljaj, tudi semenski krompir in semensko koruzo, in ko je prišla pomlad, da bi bilo treba zasadiť krompir in koruzo, semena več ni. In tudi zaradi tega za tekoče leto prirastka ne bo.

Kakšnega drugega priboljška ali nadomestka ni. Edini zaslužek je dala prva kop vinogradov. Ta zaslužek pa se je porabil sproti in niti ni zadostoval za veččlansko rodbino. Dobročutni vinogradniki so še plačevali za kop pri hrani po 6—8 Din, nekateri pa so brez usmiljenja izrabili težak položaj ter plačevali brez hrane tudi to ceno, in znan je primer, da je neki bogat vinogradnik brez hrane plačeval za celodnevno težko delo komaj 4 Din. To je rop človeške moči. In vendar je dobil delavcev dovolj, ker so se Haložani trgali za delo in zaslužek, samo da so prišli do nekaj grošev zaslužka. Mali vinogradniki so zapustili in zapuščajo svoje domove ter gredo za viničarje, hlapce in dekle. Lastna zemlja jih preediti ne more. Ko je kop pri kraju, in to je bilo meseca marca že skoraj povsod, pa spet ni nobenega zaslužka ves mesec april, le sredi majnika se začne zopet v vinogradu delo. Ves mesec april bo trajala najhujša beda. Brez zaloge živeža, brez obleke in brez zaslužka se bodo zopet vdali trpljenju brez tožbe in gladovali bodo in si iskali tolažbe v prihodnjih boljših časih. Da pri tem Haložan telesno in duševno vse bolj propada, je lahko razumljivo. Odpornost njegova proti boleznim, posebno pa proti zahrbtni tuberkulozi, ki se s strahovito naglico širi med prebivalstvom, je vedno manjša.

Lahko trdimo, da take bede ni nikjer v dravski banovini, kakršna je v Halozah. Naj se Haložanom nudi prilika zaslužka, naj se jim dodeli živež in potrebno seme, pa še kakšna obleka za otroke, pa bo največja beda omiljena. Haložan rad dela in trpi, je skromen v svojem življenju, rad ne prosil in ne be- rači, ker si s poštenim delom prisluži svoj obstanek. Zato se o bedi v Halozah tako malo vidi in sliši.

Narava je obdarila Haloze s krasoto in lepoto, ljudem pa je dala dar trpljenja in vdanosti. Spomnimo se tedaj ob vsaki

priliki Haloz in bednega položaja Haložana in pomagajmo, kjer koli in kakorkoli moremo.

## S postojank našega planinstva

### Občni zbor Podravske podružnice SPD v Rušah

Ob lepi udeležbi članstva je bil preteklo sredo v Sokolskem domu v Rušah 29. redni občni zbor te najstarejše podružnice Slovenskega planinskega društva v našem obmejnem ozemlju.

Zbor je otvoril dolgoletni predsednik g. Davorin Lesjak, ki je najprej pozdravil zastopnike mariborske podružnice SPD, kakor tudi zastopnike domačih kulturnih društev. Nato se je spomnil vseh umrlih članov, zlasti dolgoletne agilne Julke Sernčeve. V svojem temeljitem govoru je orisal naloge, ki čakajo vse pohorske postojanke zaradi skorajšnje dograditve pohorskih avtomobilskih cest Reka—Sv. Arah in Ruše—Sv. Arah, ki se je tudi začela graditi. Avtomobilski cesti bo morala nujno slediti modernizacija vseh koč, zlasti napeljava električnih luči in vodovodov. V današnji težki krizi je potreba, da se ta vprašanja deloma študirajo deloma pa rešujejo. Največjo zaslugo za povzdigo tujkega prometa na Pohorju pa ima pohorski rojak g. podban dr. Pirkmajer, za kar so mu zlasti Rušani zelo hvaležni. Zelo razveseljivo je, da se je društvu posrečilo zavarovati si postojanko na Smolniku, to je Hlebov dom, kjer se je že pričelo delo za temeljito prenovev.

Iz tajniškega poročila, ki ga je podal g. Albert Koruza, je sledilo, da so bile v odbor kooptirane mlajše moči ter da se je ustanovilo precej odsekov. Društvo si skuša ustanoviti trdne postojanke v vsej gornji Dravski dolini. Gospodar Ruške koč g. Albert Koruza je poročal, da je obisk v koči v kljub krizi narastel. Zlasti je razveseljiv stalen pritok Zagrebčanov, ki so z razmerami in potrebo zelo zadovoljni. Po dograditvi nove smuške poti Arah—Ruše, po kateri bo vozil lahko vsak začetnik, bo promet v Ruški koči še bolj narastel. Lani se je vpisalo 5302 osebi, med katerimi je bilo precejšnje število tujcev. V koči se bodo letos izvršila nekatera najnujnejša dela, ki bodo gotovo razveselila vse goste.

Gospodar »Hlebovega doma« je g. Davorin Lesjak. Ta važna prehodna in izhodna postojanka za severno Pohorje se bo letos renovirala. Zlasti se bo skrbelo, da bo na razpolago planincem nekaj sob za prenočevanje.

Blagajniško poročilo je podala gđ. Divna Skerbinjekova. Iz poročila sledi, da je odbor zelo dobro gospodaril, ker je svoj dolg znižal za celih 57.971 Din. Čistega dobička je imela podružnica v preteklem letu 2199 Din. G. Anton Kriše je poročal za markacijski odsek zlasti o potrebnih zimskosportnih markacijah. G. inž. Šolar je poročal o vprašanju vodovoda in elektrike pri Ruški koči. Pri slučajnostih se je oglasil k besedi g. Gajšek ter pozdravil občni zbor v imenu mariborske podružnice.

Po kratki debati se je občni zbor zaključil. Po končanem občnem zboru se je večina zborovalcev zbrala pod gostoljubno streho g. Črnka ter še dolgo ostala v prijetni družbi in planinskem razpoloženju.

### Nazadovanje tujkega prometa v Avstriji.

V zadnjem času je pričel tujski promet v Avstriji naglo nazadovati. Zaradi tega je vlada ustanovila poseben zavod, ki bo imel nalogo poiskati vzroke nazadovanja tujkega prometa in izdelati načrte in reklamo, kako bi se dalo čim več tujcev iz evropskih držav privabiti v Avstrijo. Nemcem je namreč potovanje v Avstrijo prepovedano, in to Avstrijci silno čutijo.

### Pokopališča priče naše preteklosti.

Te dni so odkrili v Pragi blizu cerkve Loreto pokopališče, ki je staro najmanj 800 let. Hajekova kronika je sicer omenjala to pokopališče, vendar zgodovinarji tega niso vzeli tako resno. Ko pa so pred kratkim kopali blizu cerkve temelje za neko novo palačo, so odkrili osem starih grobov. Sklepajo, da morajo biti blizu še drugi grobovi in pričakujejo, da bodo celo odkrili takozvano romansko kapelico, ki jo omenja Hajek v svoji kroniki.

## Mali oglasi

### Razno

SVETLI PREMOG DIN 37.—, suhi kolobarji Din 4.—, prevozi tovorov po znižani ceni, be v mestu ali na deželi. Na Tičar, Magdalenski park, Telefon 2715. 1428

### Službo išče

DEKLE, vajeno vsakega dela, išče službo v mestu ali na deželi. Naslov v upravi »Večernika«, 1550

### Službo dobi

UČENCA sprejem v modno trgovino. Naslov v upravi »Večernika«, 1547

Zlati uhani Din 75.— samo pri M. ILGER-Jevem sinu 1596